נג: מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

רבי שמעון בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר אף בגמר דבריו וכו'.

תע"ג דלר' יוסי חיילי תרוייהו היינו משום דתרי מילי קאמר ואינם פירוש זה לזה אבל הכא מן השעורים הוא פי' מה שאמר הרי עלי מנחה וכיון דאף בגמר דבריו אדם נתפס מצטלים להא דאמר בתחלה הרי עלי מנחה ואפי' אם אמר אילו הייתי יודע שאין עולרין כך לא הייתי עודר כך אלא כך דהייתי טעמא דרבנן דאליס להו לשון לאשון ולא הוי נדר ופתחו עמו כי אמר אילו הייתי יודע כו' כדאמרינן בהמנחות והנסכים (מנחות קג.): **מה ראו חנניה מישאל ועזריה.** פ"ה מה ראו שלא דרשו ומי כהם ולא שימות כהן וקשה דהא כפרהסיא הוה ומסקינן בפנהדרין (דף עד.) דלכולי עלמא בפרהסיא חייב למסור עצמו אפילו אמצוה קלה ומפר"ת דלגם זה שעשה נבוכדנצר לאו ע"ז הוה אלא אינדרטא שעשה לכבוד עצמו ולכך קאמר מה ראו וכן משמע מדכתיב לאלהך לית אנחנא פלחין ולגלם דהבא לא נסגוד משמע דאלהא דיליה ולגלמא תרי מילי נינהו ואמי נמי שפיר הא דאמרינן באלו נערות (כתובות נג:) אלמלי נגדו לחנניה מישאל ועזריה פלחו לגלמא ואי ע"ז הוה מ"ו שהיו משתמשים לו ומיהו לשון פלחו לא אמי שפיר? ור"י מפרש מה ראו שלא כרתו שהרי קודם המעשה היו יכולים לברוח כמו שעשה דניאל כדאמר בחלק (פנהדרין נג.) ג' היו באותה עלה: **אין** מברכין **על האור אלא במוצאי שבת.** הקשה ה"ר יוסף למה אין מברכין בכל שעה שנהנה ממנו דאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה ומיתן דה"מ כשגופו נהנה אבל שאר הנאה לא ואף על גב דמברכין על אור השמש בכל יום היינו משום שמתחדש בכל יום אלה

קרוב להאכיל. דומה לקדשים: **שאינו מקולם לא.** וקשיא לרב דאמר בשר גרידא מיתלף בפסח: ומשני **מקולם.** תע"ג דלא אמר בשר זה לפסח ולא מזכיר עליו את השם אסור אבל אינו מקולם אמר הרי בשר זה לפסח אסור משום דנראה כקורא שם: **רב אחא מפני לה להא מפני'.** דתודום: **כר' שמעון.** אמר רבי שמעון תודום אים רומי כו': **רבי שמעון פוטר.** בגאומר הרי עלי מנחה מן השעורים דתנן במנחות (קג.) מביא מן החיטין דכיון דאמר הרי עלי מנחה תפוס לשון לאשון ומנחה אינה באה מן השעורין נדבה הלכך יביא מן החיטין ורבי שמעון פוטר דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס ונדבה ודעתו לכל מה שמוציא בפיו ולמנחת שעורין נתכוין וסבור שאדם יכול להתנדב ולהביא כן ולפיכך אין בדבריו כלום. והאי מאכיל גדי מקולם נמי מאי קרוב לקדשים בתוך אוכל הלא מחיים לא קרא עליו שם פסח ואפילו היה קולא לו שם בשעת עליה שלא כדרך המקדישין הוא ואין השם חל עליו: **ר' שמעון.** דפטר בגאומר מנחה מן השעורים ולא חייביה משום תפוס לשון לאשון בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס כלומר תופס הוא את גמר דבריו דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי ר"מ דאמר תפוס לשון לאשון רבי יוסי אומר אם לכך נתכוין הרי זו תמורת עולה דברי ר"מ אף בגמר דבריו אדם נתפס. כלומר תחלת דבריו של אדם וסופן בכולן דעתו נתפסת וכולן מתקיימין (לעיל ט.) דלא אתינן אתר לשון לאשון לחייבי ולא אתר אתרן לחייבי אלא כתר כולהו (מנחות קג.). המטיל מלאי לכיס. מעות ומלאי להשתכר בהן במלאכת שכר (שבת סג.). ודאי דאמריתו. לשון שאלה הוא, אמת הוא שאמרתי לך דבר זה של תימה (בחולין פו.).

מי לאו מדרבי שמעון סבר לה כרבי יוסי. בתפיסת גמר דבריו: **ר' יוסי סבר לה כר' שמעון.** במתנדב אלא כדרך המתנדבים דלא אמר כלום והביא דתודום לא מתוקמא כר' יוסי: ה"ג **לא ר"ש סבר לה כר' יוסי ולא רבי יוסי סבר לה כרבי שמעון.** והכי פירושא לא היא דלאמרת אלא רבי שמעון סבר לה כרבי יוסי דאף בגמר דבריו נתפס דעת האדם והוה ליה מתנדב אלא כדרך מתנדבין ורבי שמעון סבר הואיל ואלא כהוגן התנדב אין בדבריו כלום אבל רבי יוסי לא סבר כרבי שמעון במתנדב אלא כדרך המתנדבין דלא אמר כלום אלא חיובי מחייב ליה להביא מנחת חיטין ולא משום תפוס לשון לאשון אלא משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה. וגבי גדי מקולם נמי תע"ג דשלא כדרך המקדישין הוא הוה ליה קרוב להאכיל קדשים בתוך דאי הוה אמר עליה הרי זה לפסח אמרי לדמי

מי לאו מדרבי שמעון סבר לה כרבי יוסי. אמר רבי יוחנן בהריה וחכמים אוסרין, ודייקינן מינה מאחר שאין מדליקין ביום הכפורים לא מצא אור ששבת ממלאכת עבודה, לפיכך [נ"א: שמעינן מינה כי] אין מברכין על האור במוצאי יום הכפורים. אמר ליה עדה תהא, כלומר זאת היא, ופירוש עדה כדגרסינן בגיטין בעניין בנתיה דרב נחמן עדי גוברין, ותהב עדה סוראה כלן ענין אחד הן. וכיון שדחו שמועה זו, כלומר אינה הלכה, כמאן סבירא, כי הא דאמרן משום ר' אלעזר מברכין על האור במוצאי שבתות ובמוצאי יום הכפורים וכן עמא דבר.

עין משפט נר מצוה

לה א מי' פ"ח מהל' מלה הלכה יח ח"מ סימן תמט בהגה"ה:
לו ב מי' פ"ג מהל' שביתת עשור הלכה י טוש"ע ח"ח סי' תרי סעיף ח:
לז ג שם סעיף ג:
לח ד מי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

רבינו חננאל

ופרקינן גדי מקולם אפילו בסתמא שלא יזכיר לפסח אסור, אבל בשר שאינו מקולם ראשו על כרעיו ועל קרבו, אם הזכיר עליו לפסח אסור, סתמא מותר. אמר רב פפא הדוקא בשר כי האי גונא אסור, אבל חטים ואפילו אומר חטים הללו לפסח מותרין, מ"ט חטים דמינטרן לפסח קאמר. איבא דמתני להא דרבי יוסי הכי, א"ר שמעון הנהיג תודום איש רומי לאכול כו'. ואתקפינן בשלמא למאן דמתני לה כרבי יוסי, חייש ר' יוסי בכי האי גונא, אלא למאן דמתני לה כר' שמעון מי חייש ר' שמעון כי האי גונא, והתנן בפוף מנחות הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים, קמת יביא מן הסלת כו', עד רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין. הנה מי שאמר כגון זה בשר זה לפסח לא חייש ליה דהא אין אדם מתנדב בשר לקרבן. ולר' יוסי מי ניחא, והאמר רבא רבי שמעון בשיטת רבי יוסי דסבר בגמר דבריו אדם מתפיס אמרה. דתנן הרי זו חמורת עולה חמורת שלמים, הרי זו חמורת עולה דברי רבי מאיר. אמר רבי יוסי אם לכך נתכוון מתחלה אע"פ שאי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין. ואוקימנא לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס. לאו מדרבי שמעון סבר לה כר' יוסי ר' יוסי נמי יכו'. ואפיקנא תודום איש רומי חכם היה ומטיל מלאי בכיס תלמידי חכמים היה. **מתני' מקום שנהגו להדליק ביום הכפורים.** מי שאמר להדליק סבר שאם יהיה הבית אפל ישמש מטתו, לפיכך ידליק להתרחק מן העבירה, ומי שאמר לא ידליק סבר אין היצר מתאוה אלא לדבר שהעין רואה, לפיכך לא ידליק, שכיון שלא יראה לא יתאוה ושניהם לטובה נתכוונו. פירוש דבר אחר תשמיש המטה. אבל מדליקין כפונדקאות ובבית המים. אמר רב יהודה אמר שמואל אין מברכין על האור אלא במוצאי שבתות הואיל דתחלת ברייתו הוא, אמר ריה יישר, וכן אמר רבי יוחנן. אמר ליה רבי אבא לעולא ודאי דאמריתו דשמע ליה דרבי יוחנן אין מברכין על האור אלא במוצאי שבתות. אהדר דוא כרבה בר בר חנה בישות, והרגיש רבה בר בר חנה ואמר ליה לא אמרי לך הכי, אלא הכי אמרי, תאני חדא קמיה דרבי יוחנן, רבי שמעון בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אפילו במקום שאמרו שלא להדליק מדליקין מפני כבוד השבת, עאני רבי יוחנן בהריה וחכמים אוסרין, ודייקינן מינה מאחר שאין מדליקין ביום הכפורים לא מצא אור ששבת ממלאכת עבודה, לפיכך [נ"א: שמעינן מינה כי] אין מברכין על האור במוצאי יום הכפורים. אמר ליה עדה תהא, כלומר זאת היא, ופירוש עדה כדגרסינן בגיטין בעניין בנתיה דרב נחמן עדי גוברין, ותהב עדה סוראה כלן ענין אחד הן. וכיון שדחו שמועה זו, כלומר אינה הלכה, כמאן סבירא, כי הא דאמרן משום ר' אלעזר מברכין על האור במוצאי שבתות ובמוצאי יום הכפורים וכן עמא דבר.

מסורת הש"ס

א) מגילה ד. (ברכות לה.). ב) ברכות לה. (מגילה ד.). ג) [מנחות קג.]. ד) [לקמן נט: ס. מיל ט.]. ה) עי' שבת סב. וכתובות קיא.; ו) [מובאים פ"ב הי"ח]. ז) [שבת סב: וש"נ וכ"ל ריש וכ"ל בברכות מב: ובשבת סב: שבועות מ. מה: חולין ח: עה: ריש בכי יודין]. ח) [ריקנא יח]. ט) שיך לדף נד ע"ש]. י) מסכתן מדברי של רבי אחא דבנו"ם טעות כל"ל רש"ל. כ) [וע' תוס' כתובות נג: ד"ה אלמלי ותוס' ע"ז ג. ד"ה אלא].

תורה אור השלם

1. ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך:
שמות ז כח
2. כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה:
קהלת ז יב
3. ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר: ישעיהו ס כא
4. מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה: משלי כ ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מה לאו וכו' ומי כהם ולא שימות בהם:

מוסף רש"י

קרוב להאכיל את ישראל קדשים בחוץ. והכי אלאו ליה שאתה מאכיל את ישראל כעין קדשים והתודה אומר הוקדשי לפסח (ביצה כג.). אף בגמר דבריו אדם נתפס. כלומר תחלת דבריו של אדם וסופן בכולן דעתו נתפסת וכולן מתקיימין (לעיל ט.) דלא אתינן אתר לשון לאשון לחייבי ולא אתר אתרן לחייבי אלא כתר כולהו (מנחות קג.). המטיל מלאי לכיס. מעות ומלאי להשתכר בהן במלאכת שכר (שבת סג.). ודאי דאמריתו. לשון שאלה הוא, אמת הוא שאמרתי לך דבר זה של תימה (בחולין פו.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com